

Езикова гимназия

„Христо Ботев“

гр. Кърджали, ул. „Ген. Черנוзубов“ № 19

тел/факс: 0361/6-28-17

e-mail: gpche.kj@abv.bg

www.botev-kardzhali.com

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА

*за превенция на ранното напускане
на училище в*

*Езикова гимназия „Христо Ботев“ -
град Кърджали,
Учебна 2017 – 2018 година*

Утвърдена със Заповед № 50/15.09.2017г.

*Програмата е обсъдена, гласувана и приета
на Педагогически съвет с протокол № 15 от 14.09.2017год.*

I. Въведение

Въвеждането на Училищна програма за превенция ранното напускане на училище в Езикова гимназия „Христо Ботев“, гр. Кърджали се налага от това, че реален напредък в намаляване на напускащите училище ученици може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователна и целенасочена политика, която се следва от цялата училищна общност.

Програмата е изготвена в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи на МОН, в изпълнение на държавната политика за осигуряване на подкрепа за равен достъп до качествено образование и за развитие на потенциала на всеки ученик в училището с цел неговата личностна, професионална и гражданска реализация в обществото.

Важна роля в това отношение има училището, което трябва да подхожда комплексно и същевременно индивидуално за всеки конкретен случай на ученик, застрашен от отпадане. Предприемането на адекватни и ефективни мерки от педагогическия екип за намаляване броя на отсъствията, броя на преждевременно напусналите, следва да се основават на задълбочен анализ на причините, пораждащи тези явления.

Причините за допуснатите отсъствия и отпадане от училище са многообразни. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане. Необходимо е своевременно идентифициране на признаците за изоставане в усвояването на учебния материал и застрашеност от отпадане.

Класификация на причините за отпадане от училище:

- **Социално-икономически причини**, свързани с риск за отпадане на ученици от образователната система са:
  - Ниските доходи, които не позволяват на много семейства да покрият разходите на своите деца за образование (за учебници, тетрадки, дрехи, храна) и се посочват от родителите като главна причина за отпадане;
  - Ученици, които не посещават училище, често подпомагат формирането на семейния бюджет;
  - Ученици, които живеят в отдалечени населени места от училището;
  - Ученици, чиито родители работят в чужбина или във вътрешността на страната;

- **Образователните причини** - свързани са както с училищната среда така и с организацията на учебния процес:
  - Съществени са затрудненията при усвояване на учебния материал;
  - Слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище;

- Наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.

Отсъствията на учениците от час и отпадането им от системата на образованието е във фокуса на Новия закон за училищно и предучилищно образование. Като основни причини за отсъствията и отпадане от училище на българските ученици се открояват - отсъствия, слаб успех и семейни или социални причини, лоша дисциплина и поведение по време на учебните часове. Учениците, които трудно се справят с материала постепенно губят интерес към учебния процес, което води до безпричинни отсъствия от училище. Учениците от социално слаби семейства особено от горен курс, са принудени да работят и то не само през летните месеци и ваканциите. Това също води до голям брой отсъствия. При семейства в риск е занижен контролът от страна на родителите, което поставя в риск от отпадане и самите ученици. Учениците от XII клас обикновено през II учебен срок поставят акцент в подготовката си върху матуритетните предмети и игнорират останалите. Някои от тях се включват в курсове и уроци за подготовка за кандидатстудентски изпити, което също води до натрупване на отсъствия. Този проблем се забелязва от години не само в нашето училище, но и в национален мащаб.

В ЕГ „Христо Ботев“, гр. Кърджали се обучават ученици от всички общини в област Кърджали от VIII до XII клас. Доста голям брой от учениците пътуват, за да дойдат на училище и понякога трупат закъснения поради по-късно идване на училище. През изминалата учебна 2016/17 година най-много отсъствия са допуснати във випуск XII клас, а най-малко във випуск IX клас. Конкретните причини за допуснатите през годината отсъствия не се различават съществено от споменатите по-горе тенденции в национален мащаб. В други конкретни случая учениците, допуснали неизвинени отсъствия са имали семейни и други проблеми и конфликти, които са довели до непосещаване на учебни занятия. Същите ученици са наказани от Педагогически съвет с административни мерки.

II. Цели на програмата

1. Ранно идентифициране на децата в риск чрез проучване и оценка на потребностите и интересите на учениците.
2. Откриване и причините, водещи до отпадането на учениците от училище.
3. Набелязване и изпълняване на мерки за предотвратяване на отпадането на учениците от училище.

III. Задачи

1. Индивидуална оценка на причините за отпадането и планиране на подкрепа на учениците от Езикова гимназия „Христо Ботев“, гр. Кърджали,;
2. Създаване на подкрепяща среда в класа за застрашените ученици;
3. Разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и

извънучилищни програми и подкрепи за мотивиране и задържане на ученици;

4. Осигуряване на консултиране, кариерно ориентиране, активна работа с родителите и с представителите на Обществения съвет;

5. Изготвяне на регистър за учениците в риск от преместване/отпадане от училище и работа според изискванията на Наредбата за приобщаващо образование.

IV. Маркери за идентифициране на ученици в риск от отпадане

1. Промяна в поведението на ученика – ранни индикации за отпадане като закъснения, отсъствия, проблеми с дисциплината, взаимоотношенията в клас; понижаване на интереса към учебния процес и други;

2. По наблюдение на учители, класен ръководител, съученици, родители;

3. Наблюдение върху семейството;

4. По даден сигнал от други институции – отдел „Закрила на детето“; Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни; Комисия за закрила на детето; полиция, община и др.;

5. Отчитане на традиции, нрави, обичаи на конкретен етнос, към който принадлежи ученика.

V. Инструментарий за идентифициране

За идентифициране на ученици в риск от отпадане в Езикова гимназия „Христо Ботев“, гр. Кърджали са разработени :

A. Индивидуална карта за оценка на риска от отпадане за новоприетите ученици, която се актуализира от класния ръководител в началото на учебната година и периодически – *Приложение 1*

B. Въпросник за ученика (за всички ученици) – *Приложение 2*

В началото на всяка учебна година въз основа на направено проучване сред учениците в училището педагогическият съветник и психолога извършват анализ и създават регистър на ученици в риск от отпадане. След това те изготвят индивидуални планове за работа с ученици, застрашени от отпадане в съответствие с изискванията на Наредбата за приобщаващо образование.

VI. План за действие по програмата

За идентифициране на ученик в риск от отпадане от училище е необходимо да се извърши анализ на случая и планиране на дейностите:

1. Дейности на ниво клас:

1.1. Изготвяне на индивидуална оценка за всеки ученик в началото на учебната година. Събиране и анализ на информацията от класен ръководител - *Приложение 1, Приложение 2.*

1.2. Създаване на подкрепяща среда в класа за застрашените ученици-отговорността е на класния ръководител и на всеки учител.

1.3. Класният ръководител установява причината за отсъствия.

1.4 Осигуряване на педагогическа подкрепа за тези деца от страна на учителите – създаване на условия и организация за преодоляване на изоставането и пропуските чрез прилагане на индивидуален подход, чрез използване на самостоятелна и групова работа, консултации.

1.5 Включване в извънкласни и извънучилищни дейности в съответствие с интересите и възможностите на тези деца. Чрез тези дейности се развиват силните страни на личността и се постига по-добра интеграция към образованието.

1.6. Документиране на предприетите мерки към ученика, застрашен от отпадане от училище, от педагогическия съветник, психолога и класния ръководител.

2. Дейности на ниво училище:

2.1. Създаване на регистър за децата в риск от отпадане от училище /включва следната информация за ученика: възраст, клас, неизвинени отсъствия, причини и предприетите мерки от различните институции/.

2.2. Формиране на комисии по конкретния случай на дете в риск да отпадне от училище, според идентифицираните потребности. Със заповед на директора се сформира комисия за подкрепа на личностното развитие:

- за работа с деца в риск да отпаднат от училище поради поведенчески проблеми;

- за работа с деца в риск да отпаднат от училище поради допуснати неизвинени отсъствия.

В екипа може да се включат представители на класните ръководители и други учители, психолог, социален работник, на УКБППМН, на родителите, на учениците, на обществени възпитатели и др. Екипите оказват съдействие за кариерно ориентиране и подготовка; развиване на творческите способности на децата; информиране на децата за техните права и задължения;

2.3. Включване на застрашените ученици в извънкласни дейности и проекти.

2.4. Насочване на застрашен от отпадане ученик към училищен психолог.

2.5. Мотивационна работа за задържане на детето в училище.

2.6. Осъществяване на ефективен диалог между училището и семейството на застрашените от отпадане деца.

2.7. Осъществяване на партньорство между училището и всички заинтересовани страни на местно ниво за превенция на отпадането от образователната система.

3. Дейности с родителите:

3.1. Запознаване на родителите с правилника на училището и

възможностите, които дава за обучение и възпитание на децата и създаване на Обществен съвет.

3.2. Информирание и консултиране на семейството за социалната функция на образованието и последиците от отпадането на детето от училище.

3.3 Декларация за съдействие между училището и родителите като мярка за предотвратяване на риска от отпадане.- *Приложение 2*

VII. Взаимодействие на училищно и извънучилищно ниво, взаимодействие с институции:

Семейство

Педагогически съветник

Училищен психолог

Училищна комисия за превенция на противообществени прояви на малолетни и непълнолетни

Училищен координационен съвет за противодействие на тормоза

Екип за подкрепа на личностно развитие

Педагогически съвет

СД „Социално подпомагане“, Отдел „Закрила на детето“

Общинска комисия за превенция на противообществени прояви на малолетни и непълнолетни

Полиция

Детска педагогическа стая

Езикова гимназия

Кръсто Ботев

гр. Кърджали, ул. "Ген. Чернузов" № 19

тел/факс: 0361/6-28-17

e-mail: gpche.kj@abv.bg

www.botev-kardzhali.com

Приложение 2

Утвърждавам:
Йорданка Чавдарова
/Директор /

ВЪПРОСНИК ЗА УЧЕНИКА

Трите имена : .....

Клас: .....

(Огради всяко вярно за теб)

1. Ти живееш заедно с:

Твоето семейство се състои от:

- а) Майка   б) Баща   в) Брат
г) Сестра   д) Баба   е) Дядо
ж) Други.....

2. Твоите родители :

- а) Работят   б) Не работят
в) Единият работи

3. Твоите родители работят:

- а) В страната   б) В чужбина
в) Единият е в чужбина

4. Парите, с които разполага твоето семейство са:

- а) Достатъчно   б) Не са достатъчно
в) Стигат, но трудно   г) Не мога да преценя

5. Ако имаш проблем, нужда от подкрепа, към кой от семейството си би се обърнал най-напред?

- а) Майка   б) Баща   в) Брат
г) Сестра   д) Баба   е) Дядо
ж) Други .....

6. В колко стаи живее Вашето семейство (посочи).....

7. Имаш ли самостоятелна стая?

- а) Да   б) Не   в) Споделена с брат/сестра

8. Споделяш ли с родителите си за преживяното през деня?

- а) Да   б) Не   в) Когато ме попитат.
г) Никога не ме питат.

9. Информираш ли родителите си за оценките, които си получил в деня на изпитването? Представяш ли бележника си за подпис?

- а) Да.
б) Не.
в) Когато ме попитат и поискат да видят бележника.
г) Никога не се интересуват.

10. Посещават ли родителите ти родителски срещи?

- а) Да.   б) Не.
- в) Понякога.   г) Никога.

11. Би ли използвал насилие, за да защитиш живота на близък човек?

- а) Да.   б) Не.   в) Зависи от случая.
- г) Не мога да преценя.

12. В кои случаи би напуснал училище?

- а) Когато имам много двойки.
- б) Ако се скарам с класната.
- в) Ако ме тормозят съучениците.
- г) Ако родителите ми работят в чужбина.
- д) Защото не ми се ходи на училище.

13. Обичам да се занимавам с:

- а) Спорт (посочи вида спорт) .....
- б) Изкуство (посочи).....
- в) Друго (посочи).....

14. Не обичам да ме ангажират с:

.....

15. Към коя група ученици се отнасяте?

- а) пътуващи всеки ден до училище (посочи от кое населено място пътуваш)

.....

- б) живеещи на квартира (посочи адрес)

.....

- в) живеещи на общежитие

Езикова гимназия

Кристо Ботев

гр. Кърджали, ул. "Ген. Чернузов" № 19

тел/факс: 0361/6-28-17

e-mail: gpche.kj@abv.bg

www.botev-kardzhali.com

Приложение 3

ЗАЯВЛЕНИЕ ЗА СЪДЕЙСТВИЕ

Аз, долуподписаният .....,

родител на ....., ученик/чка от.....клас,
съм информиран за поведението и отсъствията на детето ми.

С настоящото заявление изказвам готовност да съдействам за редовното посещение на учебните занятия от .....
и недопускане на безпричинни отсъствия.

ДИРЕКТОР:.....

ДЕКЛАРАТОР:.....

ЙОРДАНКА ЧАВДАРОВА

.....

/име и фамилия на родителя/

Дата:

гр. Кърджали